

Sygn. akt V U 220/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Regina Stępień

Protokolant: Ewelina Cyrkot

po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 2015 r. w Legnicy

sprawy z wniosku H. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek odwołania H. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 13 lutego 2015 r.

znak (...)

I. zmienia decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 13 lutego 2015 r., znak (...) w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy H. P. prawo do emerytury od 20 stycznia 2015 roku,

II. stwierdza, iż organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Sygn. akt VU 220/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 lutego 2015 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy H. P. prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wnioskodawca nie spełnia warunków do przyznania przedmiotowego świadczenia. Wprawdzie osiągnął stosowny wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzn 60 lat i nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, to jednak zdaniem organu emerytalnego na dzień 01 stycznia 1999 r. wykazał okres pracy w szczególnych warunkach wynoszący 11 lat, 8 miesięcy i 25 dni – wobec wymaganych 15 lat. Zakład Ubezpieczeń wskazał nadto, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem pracy wynoszącym 23 lata, 1 miesiąc i 9 dni – wobec wymaganych co najmniej 25 lat. Oprócz kryterium wiekowego, przepis § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. wymaga spełnienia kryterium okresu zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy nie uznał jako pracy w szczególnych warunkach okresu od dnia 04 sierpnia 1975 r. do 30 czerwca 1980 r., ponieważ na podstawie przedłożonej dokumentacji zastępczej nie można określić charakteru pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r., jak również

nie można określić charakteru zajmowanego stanowiska zgodnie z wykazem, działem, pozycją i punktem zarządzenia resortowego lub uchwały właściwego ministra. Świadczenie pracy z dnia 01 lipca 1980 r. nie potwierdza, że praca była wykonywana w szczególnych warunkach. Ponadto, Zakład Ubezpieczeń nie zaliczył do ogólnego stażu pracy okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) Fabryce (...) w Ś. w okresie od 07 lipca 1972 r. do 26 września 1972 r. z uwagi na brak informacji o wymiarze etatu. Praca wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym nie została uznana w wymiarze uzupełniającym z uwagi na brak potwierdzenia zameldowania S. S. (1) w miejscowości L. w latach 1972 – 1975.

Od powyższej decyzji odwołanie złożył H. P. domagając się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Podał, że w spornym okresie pracował w gospodarstwie W. i J. S. w L.. Wnioskodawca przedłożył wraz z odwołaniem pismo Agencji Nieruchomości Rolnych z dnia 08 sierpnia 2014 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko jak w zaskarżonej decyzji. Organ rentowy w odniesieniu do okresu pracy H. P. w gospodarstwie rolnym wskazał nadto, że wnioskodawca nie spełnia kryterium „domownika” określonego w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.), w świetle którego, za domownika uznaje się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje w rolnikem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje na tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. H. P. w okresie od 15 listopada 1974 r. do 10 marca 1975 r. pozostawał w stosunku pracy. Nie odbywał zasadniczej służby wojskowej.

Sąd ustalił:

H. P. urodził się w dniu (...) W dniu (...)wnioskodawca ukończył 60 lat.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE. Nie odbywał zasadniczej służby wojskowej.

Dowód:

- akta emerytalne (książeczka wojskowa – k. 10 – 17).

Po śmierci rodziców H. P., wnioskodawcą zaopiekowała się najpierw ciotka, a następnie od sierpnia 1964 r. pozostawał on pod nieformalną opieką J. i W. S..

W. i J. S. w okresie od 30 października 1945 r. do 27 lipca 1987 r. posiadali gospodarstwo rolne o powierzchni 12,68 ha w miejscowości L.. Opłacali składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Traktowali oni ubezpieczonego jak domownika, żywili go i ubierali. Nie posiadali własnych dzieci. H. P. w czasie pobytu u J. i W. S. zajmował pokój znajdujący się na parterze domu wielorodzinnego, a należący do małżeństwa S.. Do 1969 r. wnioskodawca uczęszczał do szkoły podstawowej. H. P. w zamian za opiekę pracował po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym należącym do małżeństwa. Zajmował się pracami w oborze, wyprowadzaniem bydła na łąkę przewracał siano, składał je w stogi oraz zajmował się pracami w zabudowaniach gospodarczych, w tym wywożeniem obornika. W ramach gospodarstwa uprawiano buraki, pszenicę i owies oraz hodowano dwa konie, 10 sztuk bydła i trzodę chlewną.

H. P. nie otrzymywał wynagrodzenia w zamian za pracę wykonywaną w gospodarstwie rolnym małżeństwa S..

Dowód:

- wyjaśnienia wnioskodawcy H. P. (k. 40 verte – 41, e – protokół 00:18:47 – 00:35:00),
- zeznania świadka S. S. (1) (k. 33 verte, e – protokół 00:20:21 – 00:31:08),
- zeznania świadka A. W. (k. 40, e – protokół 00:01:30 – 00:18:40),

- akta emerytalne, t. II (zaświadczenie Wójta Gminy U. z dnia 21 października 2014 r. – k. 8 i z dnia 29 września 2014 r. – k. 9).

W okresie od 15 listopada 1974 r. do 10 marca 1975 r. H. P. był zatrudniony na stanowisku kierowcy ciągnika w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) (obecnie Zakład (...) w S.).

Dowód:

- akta emerytalne (świadcstwo pracy z dnia 04 września 1995 r. – k. 20).

W czasie zatrudnienia na stanowisku traktorzysty w stadninie koni w Ż. (Gospodarstwo Rolne w S.) do obowiązków H. P. w ciągu całego roku należało wykonywanie prac polowych, wożenie słomy dla koni, wywożenie obornika i dowożenie rzeczy potrzebnych do hodowli zwierząt. Oprócz koni, w gospodarstwie hodowano owce i bydło. Prowadzono również uprawę zbóż przeznaczonych na sprzedaż i na paszę dla zwierząt. W godzinach popołudniowych wnioskodawca zajmował się dowożeniem paszy ze sterty do jałowników. Wszystkie te prace H. P. wykonywał ciągnikiem. Przekazano mu do eksploatacji ciągnik U. (...) oraz m.in. przerzutnik obornika i beczkowszy do wody z poidłem.

Dowód:

- wyjaśnienia wnioskodawcy H. P. (k. 40 verte – 41, e – protokół 00:18:47 – 00:35:00),
- zeznania świadka B. S. (k. 33 verte, e – protokół 00:12:46 – 00:15:58),
- zeznania świadka P. K. (k. 33 verte, e – protokół 00:15:58 – 00:20:20),
- podanie o przyjęcie do pracy i życiorys z dnia 04 sierpnia 1975 r. – k. 24,
- świadectwo pracy z dnia 02 sierpnia 1978 r. – k. 26,
- protokół przekazania do eksploatacji sprzętu rolniczego z dnia 29 stycznia 1979 r. – k. 27,
- arkusz okresowej oceny pracownika z dnia 19 marca 1979 r. – k. 28,
- wypowiedzenie umowy o pracę z dnia 10 czerwca 1980 r. – k. 29.

W dniu 20 stycznia 2015 r. H. P. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Po rozpoznaniu wniosku, decyzją z dnia 13 lutego 2015 r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Wydając decyzję, organ rentowy uznał za udowodniony okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 10 miesięcy i 25 dni oraz ogólny staż pracy w wymiarze 23 lat, 1 miesiąca i 9 dni.

Dowód:

- akta emerytalne (wniosek z dnia 20 stycznia 2015 r. – k. 1 – 4, decyzja z dnia 13 lutego 2014 r. – k. 23).

Sąd zważył:

Odwołanie H. P. zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią przepisu art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 wskazanej ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach

dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat – dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn. Emerytura, o której mowa, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 01 stycznia 1949 r., będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2 – 3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Wiek emerytalny, o którym mowa we wskazanym artykule, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Z dyspozycji § 4 ust. 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn, ma okres zatrudnienia 25 lat, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Przy czym, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy, o których mowa powyżej, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Przewidziane w § 22 powołanego rozporządzenia ograniczenia dowodowe dotyczą wyłącznie postępowania przed organami rentowymi. W postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, wnioskodawca może udowadniać okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 02 lutego 1996 r., II URN 3/95, Lex nr 24774).

W przedmiotowej sprawie bezspornym pozostawało, że odwołujący się spełnił kryterium wiekowe dla mężczyzn, tj. ukończył 60 lat, jak również nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Według wskazań organu rentowego ogólny staż pracy wnioskodawcy wynosił 23 lata, 1 miesiąc i 9 dni, zaś staż pracy w szczególnych warunkach – 11 lat, 8 miesięcy i 25 dni. Tak określony zarówno ogólny, jak i szczególny staż pracy był niewystarczający do przyznania uprawnień emerytalnych.

Z tego powodu sporną kwestią było ustalenie, czy ubezpieczony legitymuje się wystarczającym ogólnym (25 lat), jak i szczególnym stażem pracy (15 lat) uprawniającym go do uzyskania świadczenia emerytalnego w obniżonym wieku emerytalnym oraz czy praca w gospodarstwie rolnym może zostać zaliczona (w wymiarze uzupełniającym) do ogólnego stażu pracy.

Dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd ustalił, że H. P. wykazał wymagany przepisami prawa ogólny staż pracy w wymiarze 25 lat (liczony wraz z okresami uzupełniającymi pracy w gospodarstwie rolnym), w tym wynoszący ponad 15 lat okres pracy w szczególnych warunkach.

Do okresu pracy w szczególnych warunkach Sąd zaliczył okres zatrudnienia wnioskodawcy w stadninie koni w Ż. – Gospodarstwie Rolnym w S. na stanowisku traktorzysty. Zgromadzone w tym zakresie dokumenty, jak również dowody ze źródeł osobowych (zeznania świadków P. K. i B. S.) były spójne. Jednoznacznie potwierdzały, że w spornym okresie (4 lata, 10 miesięcy i 27 dni) odwołujący wykonywał pracę traktorzysty, wymienioną jako prace kierowców ciągników w wykazie A, dziale VIII, poz. 3 załącznika do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(Dz. U. Nr 8, poz. 43). Ze znajdującego się w aktach emerytalnych (dotyczących ustalenia kapitału początkowego – k. 22) świadectwa pracy z dnia 01 lipca 1980 r. wynikało, że w okresie od 04 sierpnia 1975 r. do 30 czerwca 1980 r. H. P. był zatrudniony na stanowisku traktorzysty. W podaniu o przyjęcie do pracy z dnia 04 sierpnia 1975 r. odwołujący także zwrócił się o zatrudnienie „w zawodzie traktorzysty” (k. 24). Podobnie, w sporządzonym w marcu 1979 r. arkuszu oceny okresowej wnioskodawcy podano, że zajmuje on stanowisko traktorzysty (k. 28). W okresie poprzedzającym zatrudnienie w stadninie koni H. P. pracował jako kierowca ciągnika w Spółdzielni Pracy (...) w S. (k. 26).

Istotnym pozostawało, że praca wykonywana przez H. P. spełniała kryterium pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Odnieść to należało w szczególności do okresów zimowych, kiedy wnioskodawca nie zajmował się pracami polowymi, a wykonywał wówczas ciągnikiem czynności polegające na wywożeniu obornika, przymowaniu go oraz na dowożeniu rzeczy potrzebnych do hodowli bydła, koni i owiec. Okoliczność tą Sąd ustalił w drodze wyjaśnień wnioskodawcy oraz zeznań ww. świadków. Jak wskazał świadek P. K., w Gospodarstwie Rolnym w S. zatrudnionych było ponad 20 traktorzystów. W ramach gospodarstwa oprócz hodowli koni, hodowano również owce i bydło, a także zajmowano się uprawą rolną w celu uzyskania paszy dla zwierząt i sprzedaży plonów. Prace gospodarskie były wykonywane w ciągu całego roku kalendarzowego, co stanowiło jednoznacznie potwierdzenie faktu, że również poza okresem żniw, ubezpieczony wykonywał czynności traktorzysty.

W tej mierze Sąd pragnie nadto podkreślić, że za nieuzasadnione należało uznać zarzuty organu rentowego, iż w przypadku okresu zatrudnienia w Gospodarstwie Rolnym w S. znaczenia nie mógł mieć fakt braku powołania przepisów branżowych oraz brak możliwości określenia zajmowanego stanowiska zgodnie z wykazem, działem i pozycją i punktem zarządzenia resortowego lub uchwały właściwego ministra. Tzw. „przepisy branżowe” nie mają charakteru wiążącego, a ocena, czy określona praca może być uznana za pracę w warunkach szczególnych dokonywana jest na podstawie powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07 lutego 1983 r. oraz załączonych do niego wykazów. Tym samym, określenie przez pracodawcę stanowiska pracy w sposób niezgodny z przepisami resortowymi, nie stanowi przeszkody do uznania tej pracy za pracę w warunkach szczególnych, jeżeli praca faktycznie przez ubezpieczonego wykonywana, została wymieniona w wykazie powołanego wyżej rozporządzenia.

Do uznanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych okresu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 11 lat, 8 miesięcy i 25 dni, należało zatem doliczyć okres zatrudnienia H. P. w Gospodarstwie Rolnym w S. od 04 sierpnia 1975 r. do 30 czerwca 1980 r. (4 lata, 10 miesięcy i 27 dni). Sumując powyższe okresy odwołujący legitymował się stażem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym 16 lat, 7 miesięcy i 22 dni.

Drugą kwestią sporną było zaliczenie na poczet ogólnego stażu pracy wnioskodawcy uprawniającego do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, okresów jego pracy w gospodarstwie rolnym J. i W. S. świadczonej od ukończenia przez niego 16 roku życia. W czasie postępowania wnioskodawca domagał się uwzględnienia z tytułu pracy w gospodarstwie rolnym okresu od 29 listopada 1972 r. do 04 sierpnia 1975 r., czyli do czasu zatrudnienia w stadninie koni z Ż. – Gospodarstwie Rolnym w S. od dnia 04 sierpnia 1975 r.

Do stażu ubezpieczeniowego zalicza się okresy składkowe, nieskładkowe i okresy uzupełniające. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt. 3 ustawy emerytalnej, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktowane jak okres składkowy, przypadające przed dniem 01 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 – 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury – ale tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Okresów tych nie uwzględnia się, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty, na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników (art. 10 ust. 3 ustawy emerytalnej). Wnioskodawca ze świadczeń rolniczych nie korzystał.

W przedmiotowej sprawie istotna jest regulacja art. 10 ustawy emerytalnej, która pozwala zaliczyć wskazane okresy pracy w gospodarstwie rolnym tylko w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu wówczas, gdy nie pokrywają się one z okresami składkowymi i nieskładkowymi. Innymi słowy, nie jest dopuszczalne podwójne zaliczenie tego samego przedziału czasu jako okresu składkowego lub nieskładkowego i zarazem okresu pracy rolniczej. Dopiero gdy

okres nieskładkowy w rozumieniu art. 7 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie zostanie wykorzystany przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego z uwagi na ograniczenie wynikające z art. 5 ust. 2 tego aktu, a przypada on na okres pracy rolniczej, zalicza się go do tego stażu zgodnie z zawartą w art. 11 ustawy zasadą korzystności. Uwzględnia się go jednak tylko w pojedynczym wymiarze (por. wyrok Sądu Najwyższego z 02 października 2008 r., III UK 49/08, Lex nr 509024).

W ocenie Sądu, wyjaśnienia wnioskodawcy, dokumenty zgromadzone w aktach emerytalnych, zeznania świadków – S. S. (1) i A. W. pozwalały na uznanie za udowodnionego faktu, że wnioskodawca wykonywał pracę w gospodarstwie rolnym W. i J. S., dającą podstawę do zastosowania art. 10 ustawy emerytalnej. Sytuacja życiowa, w jakiej znalazł się wówczas H. P. powodowała, że odwołujący został oddany pod opiekę J. S.. Po śmierci rodziców w 1964 r. wnioskodawca przebywał najpierw wspólnie ze swoim rodzeństwem pod opieką ciotki, a następnie został przekazany pod nieformalną opiekę J. S., która wspólnie z mężem prowadziła gospodarstwo rolne w miejscowości L..

Z zaświadczenia Wójta Gminy U. z dnia 21 października 2014 r. wynikało, że W. i J. S. w okresie od 30 października 1945 r. do 27 lipca 1987 r. posiadali gospodarstwo rolne o powierzchni 12,68 ha w miejscowości L.. H. P. nie otrzymywał wynagrodzenia w zamian za pracę wykonywaną w gospodarstwie rolnym. Otrzymywał jedynie niskie kwoty w celu pokrycia bieżących, drobnych wydatków. W ustalonych okolicznościach faktycznych istniało w przekonaniu Sądu realne zapotrzebowanie na stałą pracę wykonywaną przez wnioskodawcę. Małżeństwo S. nie posiadało własnych dzieci, stąd kierując się tym faktem, jak również powierzchnią gospodarstwa rolnego (ponad 12 ha) należało uznać, że pomoc wnioskodawcy w prowadzeniu stosunkowo dużego gospodarstwa rolnego była potrzebna. Dodatkowo, jak wynikało z zeznań S. S. (1), małżeństwo zajmowało się oprócz uprawy rolnej, także hodowlą zwierząt, w tym w szczególności trzody chlewnej. Hodowano także dwa konie. Świadkowie byli zgodni co do tego, że zakres prac wykonywanych przez H. P. był szeroki i obejmował wszystkie typowe czynności wykonywane w ramach gospodarstwa. Wnioskodawca wykonywał prace w oborze, wyprowadzał bydło na pastwisko, doglądał siana, zwoził je z łąki, zbierał buraki i ziemniaki, bronował pole. Ubezpieczony pracował zatem w gospodarstwie rolnym codziennie i co najmniej w połowie pełnego wymiaru czasu pracy, a wykonywane przez niego w gospodarstwie czynności należało traktować jako realne wsparcie i wyręczanie w wykonywanych pracach na terenie gospodarstwa. Jednocześnie wnioskodawca traktowany był przez J. i W. S. jak domownik. Małżeństwo zapewniało mu mieszkanie, wyżywienie i ubranie. Za wykonywane prace nie otrzymywał wynagrodzenia, a jedynie drobne kwoty przeznaczane na bieżące potrzeby. W czasie pobytu u małżeństwa S. ubezpieczony zajmował należący do rodziny pokój na dole wielorodzinnego budynku. Małżeństwo zajmowało pokój na górze domu.

Ustalone w sprawie fakty oraz powyższe rozważania uzasadniają zdaniem Sądu ocenę, że wnioskodawca udzielał J. i W. S. pomocy w ich gospodarstwie przy wykonywaniu wszystkich czynności. Ich zakres uzasadniał stwierdzenie, że pomoc ta miała charakter pracy w rozumieniu art. 10 ustawy emerytalnej, w wymiarze nie niższym od połowy obowiązującego wymiaru czasu pracy.

Organ rentowy kwestionował żądanie wnioskodawcy odnoszące się do zaliczenia wymiarze uzupełniającym okresów pracy w gospodarstwie rolnym argumentując, że wnioskodawca nie może zostać uznany za domownika w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2013 r., poz. 1403 ze zm.), jak również z uwagi na brak potwierdzenia zameldowania S. S. (1) w miejscowości L. w latach 1972 – 1975.

Argumenty te nie zasługiwały na uwzględnienie. Po pierwsze, S. S. (1) był świadkiem w sprawie, zaś fakt jego zameldowania pozostawał obojętny dla rozstrzygnięcia sprawy. Brak zameldowania w miejscowości L. w żaden sposób nie pozbawiał waloru wiarygodności jego zeznań.

Pojęcie domownika zostało zdefiniowane w art. 6 punkt 2 powołanej powyżej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zgodnie z tym przepisem za domownika uznaje się osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie, stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. Zdaniem Sądu, H. P. spełniał powyższe kryteria. Wnioskodawca zamieszkiwał wspólnie z J. i W. S.. Małżeństwo

zapewniało mu wyżywienie i ubranie. Praca w gospodarstwie odbywała się niezależnie od pór roku, ponieważ oprócz upraw rolnych, w gospodarstwie hodowano trzodę chlewną i utrzymywano dwa konie. Gospodarstwo miało stosunkowo dużą powierzchnię, stąd dodatkowo wobec bezdzietności małżeństwa istniało zapotrzebowanie na pracę wnioskodawcy. Z zeznań A. W. wynikało, że J. S. zaopiekowała się wnioskodawcą w celu uzyskania pomocy w prowadzeniu gospodarstwa. Z uwagi na spędzanie każdego wspólnego dnia z małżeństwem, wspólnej pracy i wspólnego spożywania posiłków, H. P. z pewnością stał się osobą bliską. Wniosek takie jest również w pełni uzasadniony w kontekście sytuacji życiowej w jakiej znalazł się wówczas ubezpieczony. Jego rodzice nie żyli, zaś ciotka zajmowała się pozostałym rodzeństwem wnioskodawcy. Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 12 marca 2014 r. „o stałości pracy domownika w gospodarstwie rolnym w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników decyduje zachowanie gotowości do świadczenia jej na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego jego funkcjonowania” (sygn. akt III AUa 783/12, Lex nr 1488570).

Analizując sytuację wnioskodawcy należy zauważyć, że zaliczeniu jako okres uzupełniający mógł podlegać jedynie okres pracy wnioskodawcy w gospodarstwie rolnym J. i W. S. przypadający po ukończeniu przez H. P. 16 lat, tj. od dnia 09 maja 1970 r. oraz przed podjęciem przez ubezpieczonego pracy w Gospodarstwie Rolnym w S., tj. przed 04 sierpnia 1975 r. Było to zgodne z żądaniem wnioskodawcy, który domagał się uwzględnienia okresu przypadającego po 29 listopada 1972 r. a przed 04 sierpnia 1975 r. Ponadto, w okresie od 15 listopada 1974 r. do 10 marca 1975 r. H. P. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S., co jednoznacznie wykluczało możliwość zaliczenia tego okresu z uwagi na powołany powyżej przepis umożliwiający zaliczenie okresów pracy rolniczej jedynie w zakresie, w jakim nie pokrywają się one z okresami składkowymi i nieskładkowymi. Ogólny staż pracy wnioskodawcy niekwestionowany przez organ rentowy wynosił 23 lata, 1 miesiąc i 9 dni. Mając zatem na uwadze treść żądania H. P. w zakresie zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym oraz okres zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w S. (od 14 listopada 1974 r. do 10 marca 1975 r.), Sąd uznał jako okres pracy w gospodarstwie rolnym w zakresie uzupełniającym od 29 listopada 1972 r. do 14 listopada 1974 r. i następnie od 11 marca 1975 r. do 04 sierpnia 1975 r.

W związku z dokonаныmi powyżej ustaleniami uznać należy, że wnioskodawca spełnia wszystkie warunki do przyznania mu prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej. H. P. ukończył 60 lat. Legitymuje się okresem pracy w szczególnych warunkach w wymiarze ponad 15 lat. Jego ogólny staż pracy wynosi ponad 25 lat. Nie jest również członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Tym samym spełnia wszystkie przesłanki do przyznania mu świadczenia emerytalnego.

Mając powyższe na uwadze, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 13 lutego 2015 r., znak (...) w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 20 stycznia 2015 r.

Ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury w dniu 20 stycznia 2015 r., dlatego też Sąd przyznał przedmiotowe świadczenie od dnia złożenia wniosku, czyli od 20 stycznia 2015 r. (art. 129 ust. 1 ustawy emerytalnej).

W punkcie II wyroku Sąd ustalił, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.

Rozstrzygnięcie to wymaga przytoczenia treści przepisu art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, który stanowi, że jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W rozpoznawanej sprawie okoliczności niezbędne do przyznania wnioskodawcy prawa do żadanego świadczenia zostały wyjaśnione na etapie postępowania sądowego. Dopiero bowiem analiza zeznań świadków, wyjaśnień wnioskodawcy oraz dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych pozwoliła na dokonanie oceny, że wnioskodawcy przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury.

Sumując, Sąd uznał, że wydając decyzję w dniu 13 lutego 2015 r. organ rentowy w postępowaniu administracyjnym nie naruszył przepisów i zasad tego postępowania. Tym samym, Zakład Ubezpieczeń nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w przyznaniu prawa do świadczenia.